

Obeta se dolga vladna kriza

Predsednik republike Saragat je zaključil posvetovanja z voditelji posameznih parlamentarnih skupin in se pričakuje, da bo v najkrajšem času ponovno zaupal poslancu Rumorju nalogo, naj sestavi novo vlado. Vladna kriza bi se lahko zaključila v nekaj dneh, če bi v vseh strankah leve sredine vladalo polno soglasje glede obnove štiristrankarske vladne koalicije. Z besedami so sicer vsi za takšno rešitev vladne krize, vendar pri današnjem zapletenem notranjem položaju v posameznih strankah nisi nikdar popolnoma gotov, če in v kakšni meri besede ustrezajo resničnemu hotenju in razpoloženju posameznih strankinih struj in zlasti posameznih strankinih prvakov.

Znano je, da socialisti niso navdušeni za obnovo sredinsko - leve vladne koalicije in bi najraje videli, da bi jo o tem vprašanju razpravljalo in sklepalo po upravnih in deželnih volitvah, ki so predvidene za letošnjo pomlad. Na zasedanju socialističnega centralnega komiteja je po precej razburljivi in zmedeni razpravi prevladal kompromisni predlog, naj strankino vodstvo začne pogajanja z ostalimi sredinsko levimi strankami, da šele ugotovi, ali obstajajo pogoji za obnovo štiristrankarske vladne koalicije.

Tudi v Krščanski demokraciji ni popolnega soglasja o sredinsko-levi koaliciji, kar med drugim potrjuje dejstvo, da je demokristjanska poslanska parlamentarna skupina predlagala Saragatu več kandidatov za predsednika nove vlade in ne samo dosedanega ministrskega predsednika Rumorja. To pomeni, da za demokristjane prihajajo v poštev razne alternative za rešitev vladne krize in ne samo ena, to je obnovo štiristrankarske koalicije.

To alternativo smatrajo za edino veljavno le socialdemokrati. Če bi ta ne bila izvedljiva, pa zagovarjajo in zahtevajo, naj se razpusti parlament in razpišejo nove politične volitve.

Iz vseh teh in še drugih razlogov moremo sklepati, da bo vladna kriza verjetno dolgo trajala. Pri tem ne gre podcenjevati močnega pritiska, ki ga na socialiste in leve demokristjanske struje v tem času izvaja komunistična opozicija. Ta skuša celo mobilizirati sindikate proti sestavi štiristrankarske vladne koalicije in se zavzema za vlado, ki bi bila »bolj odprta na levo«.

GROŽNJE Z APOKALIPSO

Poveljnik sovjetskih strateških raketnih trup, maršal Krylov, je te dni v glasilu sovjetske vojske »Krasnaja zvezda« zapisal, da »je danes stalna pripravljenost vsakega raketnega kompleksa in vsakega pododdelka bolj kot kdajkoli najvažnejši kriterij celotne priprave za primer vojne« in da je »možno zdaj to pripravljenost popolnoma upravičeno označiti za absolutno«. Kot je tudi zapisal, bi trajalo le nekaj sekund, da bi zapoved za akcijo z najvišjih poveljniških središč dosegla vsako enoto in vse enote bi povelje takoj izvedle. Toda čas od oddaje zapovedi do izvedbe, ki bi trajal že zdaj torej samo nekaj sekund, je treba še bolj skrajšati — je zapisal Krylov.

Le nekaj sekund bi torej trajalo od hipa, ko bi nekdo v sovjetskem vrhovnem poveljstvu dal povelje, in do hipa, ko bi svet z izstrelitvijo strašnih atomskih nabojev, nasajenih na rakete, zadela apokaliptična katastrofa.

ČLOVEŠTVO JE V SMRTNI NEVARNOSTI

Isto velja seveda za ameriško stran. Strokovnjaki so mnenja, da je zastarel že ves silno drag ameriški radarski sistem. Tudi »computer-sistem« se je izkazal baje za nezanesljivega. Američani mislijo na to, da bi spravili svoja raketna skladišča — skladišča raket »Minute-men« — pod gladino oceana, da bi jih sovražne rakete ne izsledile že v prvem hipu.

Kdor ni strokovnjak za moderno oborožitev ali atomski ali raketni tehnik, si niti ne more predstavljati, kaj pomenijo vse tehnične oboroževalne podrobnosti, o katerih razpravljajo te dni, pa strašni grožnji Krylova, strokovnjaki v svetovnem tisku. Jasno pa mora biti vsem, da je človeštvo v smrtni nevarnosti in da se je znašlo v oblasti generalov in tehnikov, o katerih lahko upravičeno sumimo, da ne bodo imeli najmanjših moralnih pomislekov, da uporabijo rakete z atomskimi naboji, kakor hitro bodo smatrali to za primerno. Pri tem bi jih tudi prav nič ne ovirala kaka skrb za usodo narodov in vsega človeštva, ker jim gre samo za abstraktne pojme, kot so prestiž, ideologije, družbeni »sistemi«, tehnične zmogljivosti, rezultati elektronskih računalnikov in učinki eksplozij v megatonih. Edini zavori sta jim ostanek lastne trezne presoje in predvsem strah pred maščevalnostjo nasprotnika.

Pri tem pa hodimo »navadni« ljudje okrog, ne da bi slutili, kaj nam grozi, in ne da bi se sploh zavedali pomena takih groženj in smrtnih nevarnosti, v kateri smo. Moški hodimo v službo, enako mnogo žensk, druge gredo vsako dopoldne po nakupih, otroci hodijo v šolo, tramvaji, avtobusi in vlaki vozijo — če ni ravstave - veselimo se sonca, tožimo nad slabim vremenom in vse se zdi normalno, takšno kot vedno. Vendar ni normalno. Nekje, zahrbtno preži na nas vse smrtna nevarnost, na sto-

tine raket z atomskimi konicami je namerjenih na nas in dovolj je, da se v določenem hipu kateremu neuravnovešenemu človeku, fanatiku, ki živi samo v abstraktnih predstavah, zadi, da se je nekaj odločilno in nevarno spremenilo v svetovnem ravnovesju, pa bo dal povelje za izstrelitev atomskih raket in na mah bo uničenih na milijone, morda na desetine ali stotine milijonov ljudi in z zemeljskega površja bodo izbrisana največja mesta.

KAKO JE MOGLO PRITI DO TEGA?

Kako je moglo priti do tega stanja? Kako je mogel civilizirani svet dopustiti kaj takšnega? Kljub vsemu govorjenju o demokraciji se je zgodilo, da se je oblast, ki odloča o svetu, vedno bolj osredotočala v rokah vedno manjšega števila ljudi. Danes v resnici lahko odloči o začetku tretje svetovne vojne, ki bo skoro nujno atomska in bo torej pomenila uničenje velikega dela človeštva, pa tudi človeške civilizacije, kot jo poznamo danes, le peščica ljudi, morda — če odštejemo svetovavce — niti deseterica. To sta omogočili moderna znanost in tehnika, ki sta se postavili, hote ali nehote, v službo sistemov in ideologij. Danes je vse, kar se nanaša na atomsko oborožitev in na protibrambo, vojaška tajna, javnost sme o tem vedeti samo tisto, kar dopustijo tisti, ki imajo v rokah oblast in orožje. Javnost ne le da ni dovolj informirana o vsem tem, ampak zaradi dolgega pomanjkanja informacij v splošnem niti ni več sposobna dojeti pomena te koncentracije oblasti in pomena strahot, ki ne pripravljajo. Eden izmed redkih ljudi, ki se je tega zavedal, je bil nedavno umrl angleški filozof Bertrand Russell. Odtod njevod neprestani boj proti atomskemu oboroževanju, vojnam in totalitarizmu vseh vrst.

Njegov boj pa je bil utopičen, brez možnosti na uspeh, ker je bil preveč osamljen, posamičen. Bil je le glas vesti. V resnici bi se morala vsa demokratična javnost na svetu najprej zavesti, kaj se danes dogaja in kaj grozi človeštvu. Znanstveniki, ki nočejo služiti sistemom, bi morali analizirati današnje stanje in nevarnosti ter informirati javnost. Važno vlogo pri tem lahko ima svobodni tisk, pa tudi vse tiste politične in druge skupine, ki nočejo služiti nasilju in pomagati pripravljati katastrofo.

SREDIŠČI NEVARNOSTI STA SOVJETSKA ZVEZA IN ZDRUŽENE DRŽAVE

Najnevarnejša centra groženj za človeštvo sta danes v Sovjetski zvezi in v Združenih državah. V Sovjetski zvezi zaradi njenega totalitarnega sistema, ki lahko nekontrolirano odvaja za oboroževanje ogromne vsote narodnega dohodka, ne da bi smel ali si upal kdo proti temu protestirati, pa tudi zaradi abnormalnega, patološkega in hkrati sistematičnega

(Nadalj. na 2. strani)

Jugoslovanska pogodba z Evropsko gospodarsko skupnostjo

V Bruslju so končno sestavili »nepreferenčno« trgovinsko pogodbo med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Jugoslavijo, ki bo veljala za tri leta. Pogodba bo v kratkem podpisana v Beogradu. Kot znano, si je Jugoslavija dolgo prizadevala za sklenitev trgovinske pogodbe z EGS, toda vedno je naletela na kakšno oviro. Pogodba bo v kratkem podpisana v Beogradu.

Pogodba ima — kot pišejo zahodni listi — večjo politično kot gospodarsko važnost. Jugoslavija je namreč edina komunistična država, ki je priznala Evropsko gospodarsko skupnost in ima od jeseni 1968 pri njej svoje diplomatsko zastopstvo. Jugoslavija je tudi edina komunistična država, ki je doslej sklenila kako trgovinsko pogodbo z EGS. Jugoslavija ima zdaj pogodbo tako z EGS kot z EFTAo in Comeconom.

Pogodba praktično priznava Jugoslaviji določene prednosti, ki jih bo sicer prinesla za druge šele takoimenovana »Kennedyeva runda« (trgovinske olajšave državam, ki niso vključene v zahodne gospodarske povezave). Jugoslavija bo spet lahko uvažala v dežele Skupnega trga svojo govedino in zlasti teletino, posebno še v Italijo. Zadnja leta je ta jugoslovanski izvoz zelo zastal zaradi določil Evropskega skupnega trga o višjih carinah za uvoz iz držav zunaj Skupnega trga. Nova pogodba je zmanjšala te carinske pristojbine za Jugoslavijo, ta pa se je morala obvezati, da se bo držala določenih minimalnih cen za izvoženo meso. V bistvu predstavlja pogodba kompromis med jugoslovanskimi željami in pogoji Evropske gospodarske skupnosti, ki pa je vsekakor napravila za Jugoslavijo izjemo, da bi ji prišla naproti. Za Jugoslavijo je izvoz mesa važna zunanjetrgovinska postavka.

»ČISTKA« V ZKJ?

Zahodni listi so zadnje dni poročali iz Jugoslavije, da bodo napravili v Zvezi komunistov Jugoslavije čistko brez dramatisiranja. Z njo se hočejo rešiti »mrtve teže« partijcev, ki so taki samo zaradi članske

izkaznice ali bolje zaradi koristi, ki jih imajo od tega v svoji karieri, in pa kominformistov, ki so postali baje aktivni zlasti v Srbiji. Tam so komunistične organizacije po raznih mestih že začele izključevati take elemente.

Čistko bodo v glavnem izvedli s sistemom menjave partijskih izkaznic. Ljudje, ki bi se jih radi iznebili iz zgoraj omenjenih in morda tudi drugih ideoloških razlogov, kratkomalo ne bodo dobili zamenjanih izkaznic.

Zagrebski »Vjesnik u srijedu« je objavil dne 11. t. m. dolg članek o oživljeni informbirojevski dejavnosti tudi na Hrvatskem.

Kanceler Brandt doživlja razočaranja

Kot znano, je pokazal socialnodemokratski nemški kancler Willy Brandt v začetku svojega vladanja velik optimizem glede možnosti pogajanj in sporamov s Sovjetsko zvezo, Vzhodno Nemčijo in z drugimi vzhodnimi državami. Menil je, da je z dobro voljo možno priti do kompromisnih rešitev tako glede združitve obeh nemških držav kot do ureditve spornih vprašanj in ureditev odnosov z vzhodnimi državami. Zdaj, po več kot 100-dnevem vladanju, ima za seboj že vrsto razočaranj, vsaj na političnem področju. Vzhodnonemški vodja Ulbricht noče nič slišati o kakem kompromisu, niti o podrtju berlinskega zida, in terja, da izpolni Zahodna Nemčija vse njegove zahteve, preden bi se spustil v kakšna pogajanja.

Poljska postavlja kot osnovni pogoj za zблиžanje in sklenitev kakšnega sporazuma, da Zahodna Nemčija prizna mejo na Odri in Nisi. Politični pogovori s Sovjetsko zvezo so se komaj začeli, vendar je zelo dvomljivo, da bo Brandt dosegel kakšno koncesijo glede združitve Nemčije. Pač pa ugodno napredujejo gospodarska pogajanja med Zahodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Pretekle dni je bila sklenjena pogodba o dobavi sovjetskega zemeljskega plina Nemčiji, kar bo ta plače-

MARIBORSKI ŠKOF MSGR. GRMIČ MED NAMI

Kot smo že zadnjič poročali, bo prispel to soboto v Trst mariborski pomožni škof msgr. Venceslav Grmič. V soboto bo ob 19. uri gost Slovenskega kulturnega kluba, kjer bo govoril mladini. V nedeljo bo maševal v rojanski župni cerkvi, po maši pa bo imel v rojanskem Marijinem domu predavanje za slovenske izobražence. Popoldne bo obiskal Marijino družbo v ul. Risorta in morda še nekaj naših prosvetnih župnijskih krožkov. Slovenskemu škofu izrekamo toplo dobrodoščilo.

— o —

V Biafri se nadaljuje stradanje. Nigerijske oblasti zdaj izganjajo krščanske misijonarje, zlasti katoliške, ki so delovali v Biafri.

vala z jeklenimi cevmi. Dobave bodo dosegle zelo visoke vrednosti. Šele uspeh gospodarskega sodelovanja bo morda odpravil medsebojno nezaupanje in omogočil tudi uspeh političnih pogajanj, a šele čez čas. Zdaj se pogajata Nemčija in Sovjetska zveza o tem, da bi se obe državi odrekli sili v medsebojnih odnosih.

— o —

ZAKAJ STAVKA FINANČNO OSEBJE?

Ze tretji mesec stavka osebje davkarjev za izterjevanje neposrednih davkov. To ustvarja tako državi kot posameznikom veliko škodo.

Velika večina javnosti ne ve, zakaj davkarji in finančno osebje stavkajo. Mislijo pač, da zaradi plač. V resnici stavkajo zato, ker hočejo doseči, da bi postale te davkarije avtonomno podjetje, ločeno od drugih državnih uradov, in da bi si osebje samo določalo dohodke in delovne norme. Dohodke bi si seveda določilo primerno visoke, glede na »dohodke«, ki jih imajo davkarije. Zato je razumljivo, da ne bi več radi imeli opravka z drugim državnim uradništvom.

V ITALIJI SE JE PODRAŽILO ŽIVLJENJE ZA 3,5 ODS.

Osrednji statistični urad Zahodne Nemčije je objavil te dni podatke o podražitvi življenja v zahodnih industrijskih državah, glede na dvig cen potrošnega blaga od decembra 1969. Iz teh podatkov sledi, da se je lani najmanj podražilo življenje v Luksemburgu, najbolj pa na Portugalskem.

V Luksemburgu so se dvignile potrošniške cene povprečno za 2,1 odst. Sledijo Švica z 2,2 odst., Grčija (2,4), Avstrija (2,5), Zahodna Nemčija in Švedska (2,9), Norveška (3,3), Španija (3,4), Italija (3,5), Danska (3,9), za več kot štiri odstotke pa so narastli življenjski stroški v Belgiji (4,3), Kanadi (4,5), na Japonskem (5,2), Veliki Britaniji (5,4), Združenih državah (5,6), Franciji (5,7), Holandski (6,9) in na Portugalskem (8,8).

— o —

Na Češkoslovaškem zaostrujejo čistko v vrhu partije in med članstvom. Iz partije izključujejo vse »nezanesljive«. Izključili bodo verjetno četrtno članstva.

Grožnje z Apokalipso

(Nadalj. s I. str.)

vzbujanja strahu v sovjetski javnosti s strani oblastnikov, češ da je Sovjetska zveza v neprestani nevarnosti pred napadom od zunaj, četudi je jasno, da je ravno Sovjetska zveza tista, ki s svojimi neprestanimi grožnjami in oboroževanjem ter zlasti s svojimi doktrinami o nasilnem osvajanju in zasedanju drugih dežel ter s svojim patološkim strahom pred svobodo ograja in plaši svet ter ga s tem tudi sili k oboroževanju. V Združenih državah pa za to, ker koncentracija politične moči v zgolj dveh strankah — in v njima v rokah nekaj »managerskih ljudi« — tudi onemogoča resnično demokratično kontrolo ter napravlja ljudi apatične spričo problemov, ki se pojavljajo. V lažni zavesti demokratičnih volivnih postopkov se ogromna večina Američanov zanaša, da bodo predsednik in tistih nekaj stotin izvoljenih predstavnikov že prav storili, kar bodo storili in sklenili. Od-

tod vojna v Vietnamu, onemoglost spričo razizma, zgrešena zunanja politika, ki gre vedno po liniji najmanjšega odpora in ki varuje predvsem koristi ameriškega velekapitala itd. Od tod tudi umiranje majhnih listov ki so edino jamstvo svobodnega tiska, in koncentracija informacij pri nekaj velikih dnevnikih, agencijah — in pri tiskovnih glasnikih predsednika.

Prvi cilj demokratičnega boja svetovne javnosti bi moral biti danes ta, da prisili obe velesili, da se odpovesta tekmi v oboroževanju in da se posvetita lastnim notranjim problemom, ki jih ni malo.

Če se bo demokratični svet teh nujnosti, teh zapovedi zdrave pameti zavedal, bo s tem že storjen prvi korak v prizadevanju, da preprečimo apokaliptično katastrofo, ki nam grozi. Najslabše pa bi bilo, če bi zapadli v apatijo in se vdali napačni misli, da se ne da nič storiti.

V Nemčiji iščejo zaklad Nibelungov

Nemški listi in revije veliko poročajo o iskanju bajnega zaklada burgundskega vladarskega roda Nibelungov, o katerih poročajo znamenite starogermanske junaške pesmi, katere so prepevali v srednjem veku potujoči pevci po gradovih, dvorih in sejnih. V 18. stoletju so našli rokopis teh pesmi v nekem gradu na Vorarlberškem. Pesmi so seveda polne fantazije in bajeslovja, vendar pa imajo zgodovinsko jedro. Nanašajo se na dogodke v 4. in 5. stoletju, ko so baje skandinavski Burgundi, ki so imeli takrat po preselitvi svoje kraljestvo v južni Franciji, prišli v stik s Huni. Ti so namreč hudo porazili njihovo vojsko pri svojem prodoru v zahodno Evropo in zdi se, da je morala iti neka burgundska kraljčina za ženo hunskega kralju Atilu. Njeno bivanje na hunskega dvoru in potovanja burgundskih odposlanstev v hunsko deželo so razveljavila domišljivo ljudskih in viteških pevcev. Tako je nastala vrsta pesmi, ki so jih že tedaj ali pozneje združili v ep.

Nekateri zgodovinarji pa menijo, da se pesmi o Nibelungih nanašajo na Gote, ki so bili, kot znano, podložni Hunom in so z njimi vred ropali po Italiji in ostali zahodni Evropi. Osvobodili so se šele po Atilovi smrti.

Pesmi pripovedujejo tudi o velikanskem zakladu, zaradi katerega je prišlo do sovraštva in umorov med nibelunškimi poglavarji. Znameniti Siegfried, ki ga pesmi o Nibelungih opevajo kot vzor viteza in junaka, je bil po današnjih moralnih in pravnih pojmi pravi roparski morilec, ker je med drugim umoril celo dva kraljeva sina, med katera bi bil moral razdeliti zaklad, in si tega sam prisvojil. Njega pa je umoril vitez Hagen in se tako polastil zaklada. Da bi ga spravil na varno in se okoristil z njim v bolj varnem času, je dal pometati skrinje z zlatim posodjem, biseri in z zlatim in srebrnim denarjem takratne veljave v reko Ren. Da bi nihče razen njega ne vedel, kje je zaklad skrit, si je izmislil okrutno zvijačo, katero so med drugo svetovno vojno posnemali tudi SS-ovci. Zaklad je dal naložiti na ladjo, to delo pa so morali opraviti sužnji pod nadzorstvom vojakov v nekem zalivu reke Ren. Nato je odplul z ladjo po Renu. Veslali so sužnji, sam pa je stal do zob oborožen poleg krmarja in nadziral veslače. Na kraju, ki ga je izbral in kjer je bil v reki globok tolmun, voda pa deroča, je dal skrinje zmetati v tolmun. Nato je dal obrniti ladjo in jo odveslati nazaj v zaliv, kjer so čakali vojniki. Tam je zapovedal poveljniku vojaškega oddelka, naj takoj pokolje vso posadko ladje. Vojaki so odšli na ladjo in nenadno potegnili meče ter poklali vse sužnje s krmarjem vred. Sami pa seveda niso vedeli, kje je bil zaklad vržen v reko. Za to skrivnost je vedel le sam Hagen; ker pa je ni hotel izdati kraljici, ga je dala ta obglaviti. Skrivnost o zakladu je odnesel s seboj v grob.

Mnogo časa so vsi učenjaki menili, da je ep o Nibelungih le plod pesniške fantazije. Pozneje so začeli spoznavati, da ima zgodovinsko jedro, kot vse junaške in epične pesmi. Toda za zaklad se še vedno ni nihče zanimal. Odkar pa so arheologi odkrili po starih hieroglifskih napisih v egiptovski puščavi številne grobove faraonov z velikanskimi zakladi in je Schliemann na isti način, držeč se besedila »Iliade«, našel razvaline Troje, Izraelci pa vsak dan na novo odkrivajo ne le nekdanja mesta, ampak celo studence v pu-

ščavi in druge koristne stvari po napotkih, ki jih najdejo v svetem pismu, so se tudi v Nemčiji našli ljudje, ki so se začeli zanimati za popljeni zaklad Nibelungov. Prepričani so, da to ni samo pesniška pravljica.

Zelo resno se je lotil iskanja zaklada bivši župan mesta Mainz, dr. Hans Jacobi. S pomočjo jezikoslovcev in arheologov je predvsem temeljito preučil besedilo epa Nibelungov. Tam je rečeno, da je morilec Hagen dal vreči zaklad v globino reke na kraju, ki se je imenoval Loche, kjer je v reki globok tolmun. Ugotovili so, da se more nanašati ime Loche samo na mesto Lochheim blizu Wormsa. Tam je res v Renu, kjer napravlja ostro koleno, globok tolmun v deroči struji. Toda hkrati so geologi preračunali, da je Ren od 5. stoletja že menjal svojo strugo in da more biti zdaj nekdanje dno Rena na tistem kraju na suhi zemlji. S fotografijami iz letala so omejili prostor na nekaj tisoč kvadratnih metrov. Dr. Jacobi je prepričan, da je zaklad pokopan na tistem kraju, v globini kakih 25 metrov. Zdaj gre le za to kje dobiti denar za kopanje, ker bi stalo okrog sto tisoč nemških mark (skoro 17 milijonov lir). Jacobi meni, da bo spravil ta denar skupaj. Upa seveda, da bi vsaj del zaklada ostal njemu, vendar se je vnel zanj že hud prepir. Nekdanji nemški minister za finance dr. F. G. Strauss je izjavil, da je samo po sebi razumljivo, da pripada zaklad nemški državi. Tudi dežela Porenje-Pfalz proglašča zaklad za svojo last, prav tako državni muzej v Wormsu, ki je pristojen za tisto pokrajino. Če bi našli zaklad, pa bi bilo men da za vse dovolj, ker bi bila njegova vrednost še veliko večja, kot bi znašala sama vrednost zlata in biserov, saj bi predstavljal arheološko nenadomestljivo bogastvo. Vsak kos bi veljal celo veliko premoženje.

Upati je samo — pripominjajo nemški listi s humorjem — da spet ne bo prišlo do umorov in pokolov zaradi tega zaklada, kakor v časih Nibelungov.

Z OPERACIJO LAHKO POSTANETE DALJŠI (NE PA VEČJI)

Ljudje, ki menijo, da je bolj važno, koliko centimetrov več merijo v višino, kot pa kaj veljajo kot osebnost, imajo zdaj novo možnost, da povečajo svojo namišljeno veljavo. Kot poročajo iz Nemčije, so začeli tam kirurško podaljševati ljudi.

Prof. Gerhard Küntscha, bivši ravnatelj pristanjske bolnišnice v Hamburgu, in njegov pomočnik in učenec dr. Siegfried Fischer sta skupno izpopolnila v zadnjem času neko prejšnjo Küntscherjevo metodo. Po novi metodi prežagata nožno kost od znotraj, z žagico, ki jo porineta skozi mozeg, in nato vrineta v notranjost kosti nekako paličico iz neoksidirajočega jekla z izrastkom, ki se vrine med oba konca prežagane kosti in ju drži narazen. Tako se nožna kost podaljša. Okrog izrastka med prežaganima deloma se razraste s časom nova kostna snov in operirane postane točno toliko daljši, kolikor je širok izrastek med obema deloma kosti.

Z operacijami te vrste so začeli v novem oddelku za kostno kirurgijo v bolnišnici v Bevensenu v Lüneburger Heide.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Četrta premiera sezone 1969-70

IGNAZIO SILONE

PRIGODA UBOGEGA KRISTJANA

prvič v slovenščini

Prevajalec: MIRKO MAHNIČ

Scenograf: SVETA JOVANOVIČ

Kostumograf: ALENKA BARTLOVA

Režiser: ANDREJ HIENG

V soboto, 14. februarja ob 21. uri (abonma premierski)
v nedeljo, 15. februarja ob 16. uri (abonma red B - nedeljski popoldanski)
v sredo, 18. februarja ob 20. uri (abonma mladinski v četrtek)
v soboto, 21. februarja ob 20.30 (abonma red A)
v nedeljo, 22. februarja ob 16.00 (abonma okoliški)

Zdaj je na svetu 3,6 milijard ljudi

Neka študija Združenih narodov prinaša podatek, da bo do konca letošnjega leta naraslo število ljudi na svetu na 3,6 milijard.

Največji velemesti oziroma »nakopičeni središči« na svetu sta New York in Tokio, ki imata obe okrog dvanajst in pol milijona prebivalcev. Po številu prebivalstva jima sledi — po podatkih omenjene študije — naslednja »nakopičena središča«: London, Šanghaj, Pariz, Buenos Aires, Los Angeles, Moskva, Chicago, Kalkuta, Osaka, Porurje, Mexico City, Rio de Janeiro, Sao Paulo, Bombay, Filadelfija, Detroit, Peking, Leningrad, Kairo, Berlin, Djakarta, Tien-tsin, Boston in Hong-Kong.

Marsikdo se bo začudil, da je med 26 največjimi velemesti sveta navedeno Porurje, ko pa je znano, da to ni mesto, ampak ozemlje oziroma pokrajina. Toda tudi Porurje je danes »nakopičeno središče«, kot se glasi strokovni izraz za ogromna velemesta. Tudi Porurje je ozemlje, ki je strnjeno poseljeno in se mesto drži mesta, predmestje predmestja. Naselbine so »požrle« polja, gozde in sploh vso odprto naravo. Zato je Porurje dejansko eno samo velikansko mesto in ga je treba sociološko, urbanistično in statistično tudi tako pojmovati in obravnavati, čeprav

to velikansko mesto še nima imena. Še vedno se ga drži ime »Ruhrgebiet«.

Po podatkih Združenih narodov iz leta 1960 je bilo tedaj na vsem svetu 234 velemest, ki so imela vsaj pol milijona prebivalcev. »Nakopičena središča« so pojmovno že vse kaj drugega kot velemesto. V bližnji bodočnosti se bo (al pa se je že) omenjenim 26 »nakopičenim središčem« pridružilo še nekaj novih.

Tako kopičenje ogromnega števila prebivalstva na sorazmerno majhnem prostoru stvarja velikanske, dozaj delno neznane socialne, urbanistične, prometne, moralne in druge probleme. Sociologi in moralisti si še niso na jasnem, če je tako okolje brez nara-ve, kjer se toliko ljudi drenja na ozkem prostoru, trajno sploh znosno za človeka. Morda vzbuja v njem nervozo in napetost, ki si daje izbruha v nenadnih dozdevno popolnoma nesmiselnih izbruhih nasilja, kot so upori, do katerih prihaja zadnje čase v velemestih v Severni Ameriki, v Evropi, pa tudi že drugod. To so v bistvu upori proti človeški naravi tujemu načinu življenja, čeprav nosijo taki upori dozdevno znake rasnega, nacionalnega, verskega ali kakega drugega fanatizma.

9 Tržaškega

V spomin prvemu ravnatelju Realne gimnazije

Kot smo na kratko že poročali, se je po Trstu pred dnevi razširila vest, da je v Ameriki umrl prof. Vinko Vovk, ki so ga pri nas mnogi poznali, cenili in se ga radi s hvaležnostjo spominjali. Prof. Vovk je namreč bil prvi ravnatelj na slovenski Višji realni gimnaziji v Trstu, iz katere je potem izšla dolga vrsta slovenskih izobražencev. Zato se njegova vloga v Trstu dostojno vključuje v povojno zgodovino tržaških in sploh zamejskih Slovencev.

Vinko Vovk se je rodil leta 1919 v Sentjurju ob Južni železnici, maturiral je v Celju, diplomiral iz matematike in fizike na ljubljanski univerzi ter iz ekonomije na tržaški univerzi. V Trst je prišel leta 1945. Nekdanji profesorji in dijaki z Višje realne in klasične gimnazije se ga spominjajo in se ga bodo še spomnili. Bil je visok, rahlo slok, temnejše polti, črnih las, s toplim in svetlim glasom; bister in duhovit kramljavec, vedno pripravljen na šalo; samo ko je moral hitro ukrepati in rešiti kako težko ali sitno vprašanje, se mu je čelo lahko nagubančilo. Takih problemov ni bilo malo ob ustanovitvi in v začetnem obdobju omenjenega šolskega zavoda v Trstu. Ravnatelj Vovk mu je bil moder in več vodnik, kakor je bil tudi takten in prijateljski do profesorjev ter širok in razumevajoč do dijakov.

Leta 1956 je odšel v ZDA, da si uredi svoj življenjski položaj, ko je zaradi italijanskega državljanstva, ki ga ni mogel dobiti, izgubil ravnateljsko mesto in je bila v nevarnosti tudi njegova profesorska služba. Najprej je delal pri neki ustanovi kot matematik, pozneje pa si je postavil v Clevelandu lastno podjetje. A usoda mu v tej deželi ni bila naklonjena. Pred kakimi šestimi leti se je ponesrečil z manjšim tovornjakom. Od tedaj si ni več opomogel, temveč je hiral iz leta v leto. Prijatelju, ki ga je na Silvestrov dan srečal, je zaupal — o sebi ni rad govoril — da pojde v Arizono, ker je bil prepričan, da mu

bo tamkajšnji suh in vroč puščavski zrak pomagal. Poleti pa je mislil oditi za tri mesece v Slovenijo, v upanju, da ga bosta domača zemlja in hrana pozdravili. Odpeljal se je z ženo na dolgo pot proti zahodu, vendar mu tudi Arizona ni mogla več pomagati. Na poti je opešal in 28. januarja umrl v bolnišnici v Arizoni. Prepeljali so ga z letalom v Cleveland, kjer so mu 31. januarja pripravili pogreb. Žalni obred z mašo je bil v slovenski farni cerkvi sv. Vida, kamor so ga nesli njegovi najožji prijatelji in kolegi iz Trsta.

Tragična smrt je zamorila njegovo utripajoče življenje, polno načrtov in obetov. Naj ga usmiljeni Bog bogato poplača za vse načrte, ki jih ni mogel uresničiti in za neprecenljivi dar življenja, ki mu je bilo prehitro odvzeto.

Z. H.

Škedenjsko Kulturno društvo je te dni izdalo dve umetniški razglednici s škedenjskim motivom, delo dveh priznanih tržaških slikarjev.

Novo vodstvo društev v Nabrežini

Novoizvoljeni razširjeni svet nabrežinskega prosvetnega in športnega društva se je sestel v petek, 6. t.m. na svoji prvi seji. Člani so najprej proučili položaj, ki je nastal po občnem zboru in so nato takoj prešli k izvolitvi novih organov obeh društev. Po daljši, umirjeni in premišljeni diskusiji je svet soglasno izvolil za predsednika obeh društev dr. Barbaro Gruden in pozdravil to odločitev z daljšim ploskanjem. Nova predsednica se je vsem zahvalila za izkazano zaupanje in je istočasno prosila, da bi ji pri izvrševanju njenega dela vsi pomagali, vsak po svojih močeh.

Za podpredsednika je bil tudi soglasno izvoljen član iz nabrežinske okolice Zvonko Legiša.

Sledila je porazdelitev ostalih funkcij. Svet je najprej potrdil ustanovitev treh stal-

nih delavnih komisij. V kulturno-prosvetni je bil za referenta izvoljen Igor Tuta, ostali člani pa so: Marušič B., Markovič A., Pertot M., Pipan J., Radovič S., Rojc B., Terčon L., Tuta V. V športni komisiji bo za referenta Antek Terčon, člani pa Cattonar F., Gruden A., Legiša J., Mihelič D., Pertot A., Sirca J., Škerk B., Venier M. V tajništvu bodo sodelovali: tajnik Bojan Brezigar, blagajnik Gruden Nevenko, gospodar Kobau Ladislav in še Caharija V., Šemec B. in Ušaj S.

Novega odbora in komisij ne čaka lahko delo, ker so potrebe obeh društev vedno bolj zahtevne in ker si tudi društvi iz leta v leto postavljata vedno težje naloge. Zato nabrežinskim prosvetnim in športnim delavcem želimo pri njihovem prepotrebem delu za našo etnično skupnost veliko lepih uspehov.

A.B.

Razmišljanja Igor Tuta: KAJ PIŠEJO ČASOPISI

Neznani bravec Primorskega dnevnika je v letošnji njegovi 29. številki postavil zanimivo, pa tudi preprosto vprašanje, zakaj časopisi (v tem primeru naši) objavljajo samo take novice, poročila in recenzije, ki se skladajo z njihovimi idejnimi smernicami, oziroma objavljajo članke, ki dajo prav njihovi svetovnonazorski usmerjenosti. Stvar je kaj preprosta. Toda velja se nekoliko dalj pomuditi pri problemu, s katerim se ljudje (predvsem pa imam v mislih naše tukajšnje domače razmere) vsak dan sproti srečujemo pri svojem dnevnem branju, se pravi, kaj naši časopisi in revije pišejo in kako poročajo.

Tudi v tem se menda Slovenci ne razlikujemo veliko od ostalih narodov. Prav nič ni namreč čudno, da recimo moskovska »Pravda« obširno in pohvalno poroča o 19. kongresu Komunistične partije Francije, neprijazno pa se izraža o dosedanem francoskem partijskem ideologu Garaudyju. Ured-

ništvo časopisa pač sodi, da je objektivno pravilno v tem zgodovinskem trenutku odmisli ves Garaudyjev filozofski napor, ki je obenem tudi njegovo življenjsko delo in ga predstaviti svetu kot revizionista in deviacionista. To zaradi višjih družbenih interesov, se pravi, da se med pripadniki in nasploh utrdi in obstane smer, ki jo je nakazal drug partijski ideolog Marchais.

Razumljivo je, da si glavni urednik (in pri nas kar časnikar sam, ker si večjih razkošij ne moremo dovoljevati) obesi na nos svoja ideološka očala, ko prime za pero in med kopico novic izbira prav tiste, ki bodo ustvarile zaokroženo fiziognomijo njegovi številki časopisa. Saj je končno to različno gledanje, pojmovanje in prikazovanje raznovrstnih dogodkov eksistenčni smisel številnih dnevnih, tedenskih in mesečnih publikacij. Časopis bo imel, če bodo njegovi koncepti in izsledki jasni in uniformirani, vedno večji krog svo-

jih (in ne samo svojih) bralcev in tedaj tudi obveščevalno moč (o prepričevalni moči bi bil govor veliko bolj zapleten).

Ne smemo pa upati da bomo imeli dobre časopise s časnikarji, ki recimo ne znajo pisati jasno, ki ne znajo misliti »odprto in široko«, ki premalo berejo, ki se v prebrano premalo poglobljajo. Ni dvoma, da nam Slovencem manjka »peres, ki znajo tudi evropsko zablesteti«, kot je nekdo zapisal v 15. številki »Mosta«.

Rešitev iz tega našega predomačega in premalo angažiranega časnikarskega pisanja je morda morda prav v sodobni publicistični težnji, da se boljša peresa pri časopisu razpišejo vsak na svojem področju in da članekar z imenom in priimkom odgovarja za napisano vedno in povsod. Istočasno bi morali zadostiti potrebi, da se časopis od časa do časa spremenijo (tudi oblikovno), poživijo in prilagodijo novim zahtevam, kot se pač vse na svetu spreminja. Toda tu prehajamo že na kvaliteto časopisa in o tem prihodnjic, ko bo tudi govor o Kocbeku, Rebuli, Javoriku in Trekmanu.

† CARLO SCHIFFRER

V nedeljo, 8. t. m., je za srčno boleznijo umrl znani tržaški zgodovinar prof. Carlo Schiffrer. Bil mu je 68 let. Za časa Zavezniške vojaške uprave je bil kot predstavnik socialdemokratov nekaj let podpredsednik cone, kar danes ustreza funkciji podprefekta, po letu 1954 pa se je posvetil profesorski službi in publicističnemu delu. Bil je odličen zgodovinar, odločen antifašist in velik demokrat.

GLASBENA MATICA — TRST

bo priredila v petek, 20. februarja 1970, ob 20.30 v Kulturnem domu

KONCERT GLASBENEGA TRIA »LORENZ« IZ LJUBLJANE

Primož Lorenz bo igral na klavir, Tomaž na vijolino in Matija na čelo. Spored obsega skladbe Beethovna, Ramovša in Dvoraka.

— o —

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

JAKA ŠTOKA

M O Č U N I F O R M E

burka v treh dejanjih

v torek, 17. februarja: ob 0.30 v kinodvorani v Skednju

ZGODNJA POMLAD?

Za letošnje vreme so se menda tudi naši pratikarji malo zmotili. Smo šele v februarju, vreme se pa obnaša tako muhasto, kot da bi imeli že april.

Zime in mraza smo prenašali le nekaj dni, sneg je tudi osleparil zimske športnike. Po starih vremenskih prerokbah pa tudi naše poljedelce, ker je »zima brez mraza dobre letine skaza« in bi moralo biti malo pridelka. Toda to bomo šele videli, ker se vreme vedno meša. Za pust je bilo prav norčavo. Nad vso goriško pokrajino se je zjutraj razprostiralo jasno nebo, proti poldnevu so se privalili težki oblaki, popoldne se je vsul dež z gromom in treskom, zvečer in do jutra so pa vsem pustnim norcem svetile zvezde s čistega neba. Pepelnica je pa spet trosila ne samo pepel, ampak še več dežja.

Po nekdanjih vremenskih ugibanjih so taki pojavi znak za zgodnjo pomlad. So pa še drugi; mandljevi popki se bodo kmalu odprli. Po zavetnih krajih goriške okolice so tulipani in hijacinti že visoko pognali

ZA LJUDSKA STANOVANJA

Ustanova za gradnjo ljudskih hiš v Gorici je pripravila za to leto precej obsežen načrt za zidavo ljudskih hiš in stanovanj. Ze sedaj so v teku dela za 508 stanovanj. Stroški za zemljišča in gradbena dela so preračunani na dve milijardi 800 milijonov lir. V drugi polovici letošnjega leta bo ista ustanova oddala v najem dela drugih stanovanj. Za te sta potrebni drugi dve milijardi in sto osemdeset milijonov lir. Za nova ljudska stanovanja v Gorici bo torej izdanih okrog pet milijonov lir.

Zadnje čase se je v mestu in okolici razvilo še precej živahno stavbeno gibanje tudi od strani zasebnikov. Tudi mnoge stare hiše pripravljajo ali širijo, ker so tudi zahteve sodobne stanovanjske kulture vedno večje.

Voda in ceste v Števerjanu

Na občinskih sejah v Števerjanu pa tudi v Gorici je bilo že večkrat postavljeno vprašanje, zakaj poleti ne deluje v zadostni meri vodna napeljava po števerjanskih zaselkih. Poleti se večkrat zgodi, da ostanejo ljudje in živina brez potrebne vode. Ugotavljali so, da so cevi preozke ali da so vodne črpalke zastarele. Zdaj so pa strokovnjaki in drugi prišli do prepričanja, da je vzrok slabega pritoka vode v Števerjan v poletnem času v prvi vrsti pomanjkanje tehnikov. Letos bodo prevzeli nadzorstvo nad vodovodom strokovnjaki vodne ustanove CAFO in bodo tudi te pomanjkljivosti odpravljene.

Južni konec Števerjanske občine čaka še vedno tudi na cesti Bukovje - Jazbine - Plešivo, Pokrajinski tehnični urad je odobril že vse načrte. Dežela je tudi obljubila osemdeset odstotkov plačila za predvidene stroške okrog 200 milijonov lir.

Vmes pa je prišlo prijetno presenečenje, ker je država prištela to cesto med tiste, ki se nahajajo v gospodarsko zaostalih krajih. V teh primerih pa gredo vsi stroški v breme državne blagajne. Zdaj je treba narediti nove načrte, ker bo cesta nekoliko drugače usmerjena in prav sodobno urejena. Stroškov bo okrog tristo milijonov lir, delati pa bodo začeli menda že pred prihodnjo zimo.

Izšla je tudi druga letošnja številka »Števerjanskega vestnika« ki ga izdaja kotoliško

Iz Goriške**Z občinske seje**

Prejšnji petek so se mestni svetovalci zbrali k redni seji. Osrednja točka dnevnega reda je bil obračun mestnih podjetij. Iz predsedniškega poročila je razvidno, da je imela v letu 1968 mestna elektrarna, plinarna in vodovod 32 milijonov in pol skupnega čistega dobička. Od tega odpade 55,7 milijona lir na elektrarno, 13 milijonov dobička je izkazal vodovod, dočim se je pri dobavi plina pokazala izguba v višini 36,2 milijona lir. Obračun so svetovalci soglasno sprejeli. Pri razpravi je ravnatelj mestnih podjetij inž. Rigonat povedal, da bodo že prihodnje leto 1971 raztegnili dobavo metana tudi na Štandrež, Podgoro in v Ločnik. Znižali mu bodo tudi ceno. V vodovodu je pojasnil, da bodo nove vodne shrambe ob Soči popolnoma zadostovale za preskrbo mesta. Vendar pa bo še obstala povezava z Mrzlekom onstran meje za primer potrebe.

V ponedeljek so občinski odborniki imeli svojo sejo, na kateri so sprejeli več predlogov,

SMRT MOJSTRA VONČINE

V soboto dopoldne so pokopali 59-letnega mizarskega mojstra Janka Vončino. Po rodu je bil z Banjške planote. V Gorici je bil do zadnjega uslužben pri lesnem podjetju Trabaton. Od lanske jeseni je bolehal za hudo notranjo boleznijo, ki ga je spravila v prejšnji grob.

Pokojnik zapušča ženo, enega sina in hčerko Klavdijo, ki je profesorica na slovenskem učiteljskišću. Ob hudi izgubi jim izrekamo toplo sožalje.

Eden se tiče povezave cest Blaserna in Giustiniani pri Rdeči hiši. Stroški bodo znašali 106 milijonov lir. Druga točka je obravnavala zgradbe za štiri otroške vrtece, ki bodo postavljene v ulicah Gazzarolli, Duse, Concordia in v ulici Campi proti Livadi. Tu naj bi bil nameščen slovenski otroški vrtec, ki je sedaj v Šolskem domu v ulici Croce. Potrebne stroške v višini 440 milijonov lir za vse štiri zgradbe bo po večini krila dežela.

O teh predlogih bo razpravljala občinski svet, ki je sklican k seji v petek zvečer. Potem bomo kaj več in natančneje zvedeli, kako bo z našim otroškim vrtcem in menda tudi z osnovno šolo.

PROGA V BRDA

Na željo bravcev pojasnjujemo, da je uvedena avtobusna zveza iz Gorice preko Krmna in Medane v Dobrovo. Iz Gorice, in sicer s Travnika, avtobus odpelje ob 8.30 in ob 15.30. Z Dobrovega pa ob 9.15 in ob 16.15.

Ob nedeljah pa avtobus ne bo vozil. Prav ta pomanjkljivost bo ovirala mestne izletnike, posebno spomladi, da ne bodo mogli odhajati na kratak oddih v lepo briško prirodo. Zato bi bilo ustrezno mnogim goriškim izletnikom, če bi podjetje Ribi uvedlo tudi ob nedeljah avtobusno zvezo do Dobrovega.

ZA KULTURNE USTANOVE

V tem ali prihodnjem mesecu bo imenovana deželna komisija za pobudo in pomoč prosvetni dejavnosti v Furlaniji - Julijski krajini. Komisija, ki bo izvoljena za štiri leta, ima nalogo skrbeti, da se v deželi razvijejo vse vrste kulturno-prosvetne dejavnosti, poleg študijskih in raziskovalnih del.

Komisija, v kateri pa ne vemo ali bo član tudi kak Slovenec, kakor bi logično in pravilno moralo biti, bo razdeljevala tudi podpore vsem ustreznim ustanovam.

Lansko leto je bila odmerjena ena milijarda za te ustanove. Enaka vsota je določena tudi za letos.

Iz Beneške Slovenije**Ažla****MODERNA SIRARNA**

Že poldrugi mesec deluje v Ažli moderna sirarna, ki nosi naslov »Zadružna sirarna nadiških dolin«. Ustanovljena je bila pod okriljem ERSA, to je deželne ustanove za kmetijski razvoj. Nova mlekarna bo imela možnost predelovati vsak dan po sto stotov mleka. Nameravajo jo pa še povečati, da bo postala zares mlekarna in sirarna za vseh sedem občin v Nadiški dolini. Polagoma bodo namreč zginile vse majhne sirarne in maslarne, ker so že zastarele in se stroški ne izplačajo.

Učeja**OBLJUBE**

V vasi Učeja vlada spet veliko nezadovoljstvo, ker so jo z odlokom državnega sveta zopet priključili občini v Reziji. Ves okraj pa teži zaradi bližine, boljše prehodnosti in iz

starih izročil bolj v Tersko dolino in pod občino Brda, kamor so prebivalci tudi spadalili od lanskega aprila do letos.

Občinski svet v Reziji je sklenil ljudi v Učeji pomiriti z nekaterimi obljubami. V prvi vrsti jim bodo znižali občinske davke za petdeset odstotkov. Za polovico bo znižana tudi odškodnina za uporabo lesa iz skupnega občinskega gozda. Potem je župan Beltrame z občinskimi odborniki obljubil Učejcem, da bo občina popravila cesto čez prelaz Krnico v Ravenco. Za silo bodo lahko vaščani uporabljali to krajšnico do občinskega središča, do koder je sedaj 80 kilometrov daleč po dolgih ovinkih. Tudi občinski uradnik bo hodil dvakrat na mesec v Učejo in bo kar tam izdajal občinske listine, da ne bodo novi občinarji zgubljali po dva dni časa do Ravence in domov.

Obljube so res lepe, toda ljudje jim nič kaj trdno ne verjamejo, ker so jim že prevečkrat nasledli.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova številka revije „Trieste“

Pred kratkim je izšla nova številka revije „Trieste“. To je že 88. številka te tržaške revije, okrog katere se je, kot znano, zgrnil mlajši sredinsko-levi intelektualni tabor.

Uvodnik je tokrat napisal Guido Botteri; članek ima naslov »Zapiski za deset let zgodovine tržaške krščanske demokracije«. V njem posveča daljše poglavje tudi politiki krščanske demokracije do Slovencev, zlasti na osnovi konkretnih dejstev, kot je bil takomenuvani primer Hreščak. Botteri navaja glede tega tudi mnenje nekaterih uglednih in vplivnih krščansko-demokratskih politikov z vrha stranke, kot so Rumor, Scalfaro in Piccoli, izražena pri srečanju z delegacijo tržaških krščanskih demokratov. Iz Botterijevega pisanja je razvidno, da je krščanska demokracija, in ne samo tržaška, ravno v tem primeru napravila zgodovinski korak naprej v pojmovanju narodnostnih in manjšinskih vprašanj, zlasti tudi v zvezi z miselnostjo, ki je prišla do veljave na drugem vatikanskem cerkvenem zboru, pa tudi s splošnim demokratskim razvojem v stranki. Botteri omenja v svojem članku tudi vprašanje sredinske-levice, to je vprašanje odnosov krščanske demokracije v Trstu z drugimi sredinsko-levimi strankami in nove gospodarske perspektive, ki jih je odprlo tako sodelovanje med strankami sredinske levice, pa tudi vprašanje stavk. Članek spremlja nekaj zanimivih dokumentarnih fotografij.

Aleš Lokar je objavil članek »Osnove za razumevanje Slovencev«, ki navaja v glavnem iste misli, kot jih je objavil o vprašanju odnosov med Slovenci in Italijani, že v reviji »Most«. Lokar pojasnjuje, da je treba pri odnosu Italijanov do Slovencev upoštevati zlasti položaj slovenskega naroda v preteklosti in vidi enega izmed glavnih vzrokov, oziroma sploh glavni vzrok nerazumevanja in nasprotstva med obema narodoma v preteklosti v tem, da je pripadalo slovensko ljudstvo skoraj izključno kmečki plasti, ki je živela zunaj mest, in je veljalo tako meščanom tuje narodnosti za socialno nižjo plast. Lokar to svojo tezo obširno razlaga in navaja zanjo razne dokaze. Njegov članek dopolnjuje v teoretskem smislu razprava »Problem manjšin, gledan s sociološkega stališča«, ki ga je napisal Francesco Capasso, vendar se ne nanaša specifično na Slovence. Carlo Schiffrer piše o nacionalizmu včeraj in danes, pri čemer polemizira s stališčem Licia Burlinija o nacionalizmu. Schiffrer trdi, da je današnji nacionalizem protiimperialističen in proti-

kolonialističen, v nasprotju z nacionalizmom velikih narodov nekdanjega časa.

Arduino Agnelli razpravlja o moralnem prvenstvu v miselnosti filozofa Carla Antonija, Giorgio Cesare poroča o razmerah v Keniji, kot jih je spoznal na svojem nedavnem potovanju tja, Carlo Ventura o zadnjem filmskem festivalu v Benetkah, Luciano Semerari o umrlem arhitektu Ernestu Rogersu in Claudio Silvestri o D'Annunziu, pod naslovom »Nepolitični D'Annunzio«. V razpravi obravnava odnos fašizma do D'Annunzia. Na koncu revije najdemo ocene nekaterih aktualnih knjig in kulturno kroniko.

Lahko se reče, da ima ta številka revije »Trieste« še posebno idejno važnost in dokumentarno vrednost.

f.j.

NEKAJ NOVIC IZ SLOVENSKEGA LITERARNEGA ŽIVLJENJA

Lev Detela je objavil 10. januarja v velikem švicarskem dnevniku »Die Tat« daljši članek o novih delih v književnostih jugoslovanskih narodov. V njem govori tudi o romanu Lojzeta Kovačiča »Deček in smrt«, o Strnišovem »Samorogu« in o nemškem prevodu Kocbekovih pesmi »Die Dialektik« ter o Kocbekovem pomenu v današnji slovenski književnosti.

—o—

V kratkem izide v glavnem mestu Avstralije Canberra v novi knjiž. zbirki PESNIŠKA URESNIČEVANJA pesniška zbirka Humberta Pribca »V KLJUNU GOLOBICE«. To je druga Pribčeva knjiga. Prva knjiga pesmi H. Pribca je izšla v Avstraliji leta 1962 (Bronasti Tolkač) — V tisku pa je v Avstraliji že tudi druga knjiga zbirke PESNIŠKA URESNIČEVANJA. To so pesmi »LEGENDE O VRVOHODCIH IN MESEČČNIKIH«. Obe knjigi bosta letos v prodaji tudi v Trstu — V tej zbirki bodo odslej vedno izhajale knjige.

Koristno, a prepovršno

Založništvo tržaškega tiska je izdalo v obliki brošure razpravo dr. Frana Vatovca »Slovenska in jugoslovanska časniška beseda«, ki je izhajala pred časom v »Primorskem dnevniku«. Brošura šteje blizu 100 strani.

Dr. Fran Vatovec je že iz predvojnega časa znaš slovenski časnikar. V povojnem času se je specializiral na raziskovanje zgodovine slovenskega časnikarstva in časništva, in kot dokazuje ta brošura, tudi za zgodovino časništva pri drugih narodih v Jugoslaviji. V tej razpravi je zbral zelo veliko podatkov, ki bodo vedno prišli prav vsakemu bodočemu zgodovinarju časnikarstva. Podatki so prikazani zgoščeno in pregledno, razdeljeni v posamezna poglavja, tako po zgodovinskih obdobjih kot po narodnostih. V tem pogledu mu je očitati bolj preveliko strnjenost in redkobesednost kot pa nepreglednost. Upošteval je tudi revialno publicistiko. Glede na veliko število poglavij oziroma zaglavij je skoro nerazumljivo — vsekakor pa za bravca in za vsakogar, kdor bi rad hitro prišel do kakega podatka v brošuri, nadležno — da knjižica nima kazala.

Kljub kupu koristnih podatkov pa ima knjižica tudi mnogo pomanjkljivosti. Vatovec nekam preveč površno obravnava podatke, ki nikakor niso vedno zanesljivi. Ideološko in politično pripadnost časnikov — zlasti pri Slovincih — navaja tako »po domače«, da je že kar nerեսno. Tako na primer uporablja za slovenski katoliški tisk predvojnega časa izraze »klerikalni tisk« ali »glasila slovenskega meščanskega klerikalizma«, medtem ko je znano, da pomeni

izraz klerikalizem v tem pomenu psovko. Prav tako ni res, da je bil ves katoliški tisk meščanski Morda ni bil njegov namen, da bi prepričeval bravca, da je katolištvo isto kot klerikalizem, klerikalizem pa spet isto kot meščanstvo oziroma »klerikalni« del meščanstva, vendar dobi bravec tak vtis. To pa skoro v isti sapi sam zanika, ko trdi npr. na strani 27, da se je glavni katoliški dnevnik na Slovenskem, »Slovenec«, zavzemal predvsem za blagostanje kmečkega ljudstva. Glavno merilo naprednosti je Vatovcu odnos do marksizma, kar je vendarle preveč enostransko.

Kot že omenjeno, Vatovec tudi premalo skrbi za točnost svojih navedb. Tak je tudi v navajanju raznih zgodovinskih podatkov, kot npr. na peti strani, kjer najdemo stavek »To (namreč slovensko) pravo je ostalo v veljavi, četudi v skromnejšem obsegu, tudi po zmagi Bavarcev nad Slovenci«. Znano pa je vsakemu srednješolcu, da konca slovenski državi v devetem stoletju niso napravili Bavarci, ampak Franki. A tudi če meni Vatovec bavarsko pomoč Slovincem v boju proti Obrom, ni šlo pri tem za podjarmljenje Slovencev, ampak za njihovo pokristjanjenje in le za širjenje bavarskega političnega vpliva. Slovenci so še naprej obdržali svojo državo in samostojnost, s tem pa tudi svoje pravo, ki je ostalo v veljavi še dolgo v srednji vek (ustoličevanje karantanskih knezov!). Take napake, ki jih dela Vatovec kar mimogrede in dozdevno iz gole raztresenosti, pa se vendarle nato lahko vlečejo iz ene knjige v drugo in iz enega predavanja v drugo, ker bo pač le malo kdo popravil podatke, ki jih bo črpal iz Vatoveve brošure.

Napačne trditve najdemo še na drugih mestih; tudi jezik ponekod ni najboljši. Vendar pa lahko Vatovečo knjižico o zgodovini našega časnikarstva toplo pozdravimo kot plod vsega priznanja vrednega truda, ki bo pomenil enega temeljnih kamnov v bodoči temeljiti in objektivni zgodovini slovenskega časnikarstva.

—o—

Kocbekova nova pesniška zbirka »Poročilo«, ki je izšla pri mariborski založbi Obzorja, je zdaj na razpolago tudi v Tržaški knjigarni. Pesnik sam pa se mudi zadnji čas iz zdravstvenih razlogov v Opatiji.

„Pastirčka“ naj bi brali tudi otroci izseljencev

Izšla je 5. številka tržaškega mladinskega mesečnika »Pastirček«. Letošnji »Pastirček« pri naša med drugim prevod zanimive in prisrčne mladinske avtobiografske povesti Jona Svenssona »Nonni in Manni v gorah«. Jon Svensson je, kot znano, svetovnoznan islandski mladinski pisatelj, katerega pa slovenske založbe žal še niso odkrile. Častna izjema je »Pastirček«.

Tudi ta številka posveča nekaj strani mladim skavtom, tako da se lahko reče, da je »Pastirček« skavtsko glasilo. V njem najdejo marsikaj, kar morata znati mladi skavt in skavtinja. Zanimiv je članek »Ste že bili na Notranjskem?«, ki ga

je napisala učiteljica Majda, prav tako razni drugi prispevki, npr. pismo Zabavne grlice iz Rojana, »Poročni dar«, »Za lačne ptičke«, »Pasje maščevanje«, »Kino - radio - televizija«, »Program Apollo« in »Živel je pastirček« Darine Konc. Posebno zanimiva pa so pisma malih brancev. List je lepo ilustriran z risbami Klavdija Palčiča.

»Pastirček« je posebno primeren tudi za slovenske otroke v izseljeništvu, ki ne obiskujejo slovenske šole, da se nauče slovensko brati. Zato naj bi ga slovenski izseljenci naročili svojim otrokom, če hočejo, da ostanejo Slovenci.

Sodobno kmetijstvo | Položaj vinogradništva v Italiji

Vinogradniški sektor je v bistvu tako glede proizvodnje kot potrošnje v ravnotežju. Le redkokdaj je prišlo v zadnjih letih do hudih motenj na tržišču in to takrat, ko so se pojavila slaba vina. Bili so pa to v bistvu prehodni pojavi. Dovolj je bilo, da so takšna vina namenili destilaciji, pa so izginile delno tudi motnje na tržišču.

V zadnjem desetletju je prišlo do določenih premikov pri razdelitvi vinogradniške površine. Povečala se je površina specializiranih nasadov, zmanjšala pa površina mešanih nasadov. Sicer še ni povsem natančnih podatkov, ker bo pač treba počakati na izvedbo vinogradniškega katastra. Vendar je že zdaj mogoče reči, da so omenjene spremembe zelo bistvene.

Izboljšano obdelovanje in nega vinogradov, sodobnejši načini gojitve so prav gotovo prispevali, da se je donos precej po-

PORAVNAJTE NAROČNINO!

večal, samo v zadnjih petih letih za 5 odst. hl. vina, letna potrošnja na posameznika se suče okoli 115 litrov.

Glede na že omenjeno zmanjšanje mešanih nasadov lahko pristavimo, da se v tem kaže napredek vinogradništva. Kot napredek pa gre vrednotiti tudi razmah združništva. V Italiji obstaja 750 združnih kleti, ki predstavljajo 250.000 vinogradnikov. Ne glede na to, da pobud, ki skrbijo ne samo za proizvodnjo, ampak tudi za prodajo, ni dosti, je bilanca italijanskega vinogradništva razveseljiva.

KAJ BO POTREBNO UKRENITI ZA STABILIZACIJO TRŽIŠČA?

Odgovor na to vprašanje ni prav lahek, ker je treba upoštevati, da je Italija članica Evropske gospodarske skupnosti. Kljub temu je moč napredovati še nadaljnje širjenje specializirane vinogradniške površine. Tu je treba nekoliko spregovoriti o agrarni politiki, kajti vedno bolj nujna postaja potreba po odločni politiki glede načina nasadov in izbora trtnih vrst. Od tega je namreč odvisno, ali bodo potrošniki pili v bodoče kvalitetno vino, vinogradniki pa imeli stalne in višje dohodka kot doslej. Treba bo torej prepričati širjenje nasadov v ravninskih področjih, kjer je proizvodnja sicer cenejša, a tudi manj kvalitetna, in krepiti vinogradništvo v gričevnatih predelih, ki so povrh tradicionalna vinogradniška področja in kjer je nepremišljena vinogradniška politika — ki ni poznala nobenih pravih smernic — povzročila veliko škodo.

Pametna vinogradniška politika ne sme prezreti lokalnih razmer. Do tega že prihaja s širjenjem zaščitenih področij. Velika škoda je bila tudi v tem, da Italija ni izvedla vinogradniškega katastra. Ta je ravno sedaj v pripravi in upati je, da bo nato lažje sprejeti odločnejše ukrepe za zaščito tradicionalnih vinogradniških področij. Treba pa je tudi izločiti vsa tista področja, ki ne dajejo kvalitetnega pridelka, kateri povrh dela občutno škodo celotnemu sektorju. Kajti vino, ki stane v veleblagovnici 120 do 130 lir, ne more biti pojem kvalitete in pristnosti.

STANJE PRI NAS

O našem vinogradništvu je bilo že veliko napisanega. Nedvomno se nahaja ta sektor v zelo ugodnem položaju. Vinogradniška površina se je — če izzamemo dolinsko občino in tržaško predmestje, ki se nenehno urbanizira — povečala v repentaborski, zgoniški in v kraškem predelu devinsko-nabrežinske občine. Vinogradništvo prinaša lepe dohodke, zato je najbolj razširjena postranska dejavnost. Prav verjetno bo vinogradništvo tudi v naših razmerah moralo po poti nekoliko večje doslednosti glede pravilne trtne izbire in kvalitetnega kletarjanja. Mnogo pre malo je ustekleničenega vina, časopisi niso še vpeljali rubrike odprtih osmic, na vinskih razstavah se dobijo tudi slaba in celo prav slaba vina. Želeti je, da bi odgovorni organi ukrepali strožje kot doslej. Tu mislimo na neobhodno potrebno preselekcijo vin na vseh vinskih razstavah. Organizatorjem vinskih razstav, ki ne bi hoteli sprejeti tega načela, bi morali v bodoče odreči vsakršno javno podporo. Dobre vinogradnike na v vseh pogledih primerno organiziranih razstavah pa bi morali še z večjim poudarkom nagradjevati in jim dajati še lepše nagrade kot doslej.

Treba pa bo misliti na smotrnejše izkoriščanje obstoječih vinogradniških površin. Pri obnavljanju oziroma širjenju vinogradov naj bi upoštevali zahteve mehanizacije in skušali vrste enako usmeriti. Na Krasu je nekaj lepo zaokroženih področij, ki skoraj nimajo zidov med parcelami npr. v Repniču, pod Saležem itd. Čas je, da začnemo misliti tudi na takšne stvari, saj tu ne gre za zlaganje t. j. komasacijo zemljišč, ki je zamudna in težavna zadeva, ampak le za racionalno izkoriščanje obstoječe površine v že danih lastniških razmerah.

ZA REVIZIJO DENARNIH PRISPEVKOV KMETIJSTVU

Bolj ko začenja italijansko kmetijstvo širiti vpliv širšega tržišča v okviru Evropske gospodarske skupnosti, tembolj se dvigajo glasovi za spremembo veljavne metode pri podeljevanju denarnih prispevkov v kmetijstvu. Prof. di Cocco npr. trdi, da sta agrarni kredit za kmečka stanovanja in večanje kmetijske posesti tipični obliki socialne pomoči, da torej nista neposredno produkcijska. Potemtakem ne bi smela spadati v območje ministrstva za kmetijstvo, ampak ministrstva za javna dela in socialne zadeve. Prof. Di Cocco navaja primer GESCAL, pri čemer je vsakomur jasno, da gre za vrsto socialne podpore, ne pa za podpiranje oziroma financiranje gradbene industrije. Prof. Di Cocco je mnenja, da bi takšno razločevanje v prvi vrsti koristilo kmetijstvu samemu, kajti s tem bi podpore imele res značaj pravih subvencij. Tako pa je velik del sredstev, ki jih namenijo kmetijstvu, v resnici posebna oblika socialne pomoči. Tudi v bodoče bo treba ohraniti takšno socialno pomoč kmetijstvu, toda v drugačni obliki. Čisti računi bodo koristni, ker bodo povedali na nedvomni način, kaj gre za pospeševanje in napredek kmetijstva in kaj gre za socialno pomoč kmečkemu prebivalstvu. V dobi vse hujše konkurence in zastarelosti italijanske agrarne strukture, bi takšnega predloga ne kazalo vreči v koš.

—0—

SPOROČILO

Ravnateljstvo Državnega trgovskega tehničnega zavoda »Ziga Zois« v Trstu - ulica Guardella 13/1

s p o r o č a

da se bo v februarju začel dvoletni tečaj srbohrvaščine, ki ga prireja Konzorcij za strokovno izobraževanje v Trstu.

Tečaj bo na zavodu »Ziga Zois«. Ravnateljstvo prosi vse, ki bi radi obiskovali pouk tega potrebnega jezika, da se čim prej javijo v tajništvo zavoda, kjer bodo prejeli potrebna navodila ali na telefon 95326 od 10. do 12. ure.

Zahodnoslovenska krajevna imena

Simon Gregorčič je v pesniškem zanosu primerjal furlansko sončno ravan s palimpsestom (popisanim, zbrisanim in spet popisanim pergamentom); Ob neme priče preteklosti — Sagrado, Gorizzzo, Belgrado — pa se tam nihče ne spotika. Slovenska nestrpnost, ki je botrovala npr. spremembi Gregorčičevega Rihemberga v Branik, je našim sosedom Furlanom neznana. Nič jih ne motijo Spilimbergo, Soffumbergo ipd. Le Slovenci smo bili (in smo včasih še) zanesenjaki, ki bi radi za vse mogoče in nemogoče slovensko razlago (prim. Tumovo za lase privlečeno: Tanataviele iz »tam na ti Beli«, Terska dol.). Sentimentalizem nikomur ne koristi, kvečjemu škodi. Mar je bilo treba ljudsko ime Opčine natezati, da bi ga približali Opčini? No, v tem primeru je zmagal zdrav razum in, čeprav se ni uveljavila druga ljudska oblika Opkine, je bila tudi Občina pokopana; naj počiva v miru! Nasprotno pa je zaradi čudaške domislice puristov skoraj zamrlo lepo slovensko ime kraja Ščedna (— gozdlič). Hladni Škedenj (zakaj ne rajši kar Skedenj?) ki so ga skušali podtakniti kot nekaj imenitnejšega duhovščina, učiteljsvo, uradniki, je ljudska raba odklonila kot tujek in zdaj sega rajši po bolj domačnosti ital: Sérvoli (iz Silvula — prav tako gozdlič). Če umetno skovanega šde-

dnja tisti, ki trdovratno vztrajajo pri njem, ne vržejo brez odlašanj v morje, bo tudi sočni Ščedni kmalu odzvonilo.

DRAGONJA JE — ROKAVA

Predvsem bi bilo treba paziti, da v krajih, kjer je bil vpliv knjižne slovenščine v preteklosti slab ali kamor morda celo še danes ne seže, ne vsiljujejo nekakšnih »pravih oblik«. Zdi se mi zgrešeno, da so npr. iz Sacula ob izlivu Rokave (zakaj namesto tega živega rečnega imena v slovenskih spisih še zmerom straši Dragonja, mi ni jasno!) naredili »Sečovlje«, ko pa tamkajšnji okoličani rabijo le moško obliko Sáču (kar bi poknjženo dalo Sačol ali Sečol, nikoli Sečovlje). Prav tako se mi upira, če slišim ali berem, kako rezijansko vas v Bili nekateri posiljujejo z »Belo«. Na oko majhna sprememba — za en sam glas — vendar zadošči, da bojo Bijáni ali ti biški Slovencu rajši postregli z ital. obliko San Giorgio, »Belo« pa gladko odklonili! Mar se bo ekavsko slovenstvo zaradi Bile in rezijanskega ikavskega otčka zamajalo v temeljih? Človek se ob tem z nasmeškom spomni sto let starih in zdavnaj pogorelih poskusov te vrste pri Hrvatih: Split naj bi bil Splijet, Livno Hlijevno ipd.

(Dalje)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 15. februarja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojnu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Nikolaj Slatnikov »Na Mars za vsako ceno« Prevedel C. Zagorski, dramaturgiziral A. Pregarc; 11.45 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Milčinski »Cigani«. Igra v 3 dejanjih. RO; 17.30 Pri naših pevskih zborih; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bernarik »Pratika«; 19.00 Jazzovski kotichek; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Melodije iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklore: Ljudske pesmi, pripravlja Grudnova; 21.00 Semenj plošč; ♦ PONEDELJEK, 16. februarja, ob 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole; 12.10 Kalanova »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Vaše čtivo; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za šole; 18.50 Zbor »Ermes Grion« iz Tržiča; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.20 Zname melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 Cvetje iz domačih kajev: Boris Pahor »Mesto v zalivu«, pripr. Franc Jeza.

♦ TOREK, 17. februarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Bednarik »Pratika«; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravlja Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 19.10 Postni govori: Drago Klemenčič »Blagor ubogim v duhu«; 19.35 Zbor »E. Adamič« iz Ljubljane vodi Munihi; 20.00 Šport: 20.35-00.05 Wagner »Tannhäuser«, opera

♦ SREDA, 18. februarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole; 12.10 Lik iz naše preteklosti »Franc Mirt«, pripr. Bambič; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinški ansambel vodi Micol; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za šole; 18.50 Koncertisti naše dežele; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Ljudske pravljice in popevke, pripravlja Grudnova; 19.35 Jazzovski ansambel; 20.00 Šport.

♦ ČETRTEK, 19. februarja, ob 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Theuerschuh »Družinski obzornik«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; 17.35 Jevnikar »Slovenščina za Slovence«; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Umetniki in občinstvo, pripr. Pertot; 19.10 Simonitijska »Pisani balonški« - rad. tednik za najmlajše; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.35 A. Hieng »Corteso va vrnitev«, Rad. drama, RO.

♦ PETEK, 20. februarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Becilacquov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni Mojstri; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za šole; 19.10 Postni govori Franci Gorjup »Blagor krotkim«; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe.

♦ SOBOTA, 21. februarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 Operne melodije; 16.30 Benvenuto Cellini »Moje življenje«, prevedla in dramaturgizirala Kalanova. Izvajajo slovenskih višjih šol v Trstu; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu; 18.00 Maj prosti čas; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane vodi Mihelčič; 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Dreki 20.00 Šport; 20.50 S čitalniških odrov: Josip Vošnjak »Ministrovo pismo«. Komedija v dveh dejanjih. Priredba in režija Mirka Mahnič. RO.

F.J. * 21

S M R T V POMLADI

»Potem bova govorila naprej,« je zašepetal Janez. »Ali že imaš prenočišče?«

»Ne.«

»Dobro. Nocoj boš spal pri meni. Jutri pa ti bova našla sobo.«

»Naš nocojšnji pogovor naj bo čisto nevezan in sproščen, res pogovor v pravem pomenu besede,« je govoril medtem Pungartnik. »Na občnem zboru bomo volili nov društveni odbor in bomo morali zato obravnavati bolj oficijelne stvari. Zato ne bo veliko časa za tak pogovor. Nocoj pa bi se pomenili o naši nadaljnji idejni usmeritvi in o bodočih ciljih. Vsi veste, kaj mislim povedati. Nekateri ste za to, da bi šli s svojim delom bolj na široko, da bi zanesli naše ideje tudi v politično življenje in v krščansko-socialistično delavsko organizacijo, da bi šli na teren, med srednješolce, kmete in delavce, da bi se torej bolj vključili v akcijo na terenu, kot se pravi, ne pa prepuščali teren samo desnici in levici. Zadnje leto je bilo večkrat slišati kritike, da se držimo preveč sami med seboj. Zdaj lahko privedete na dan s konkretnimi predlogi, kako si zamisljate takšno akcijo. Drugi pa ste še vedno mnenja, da bi morali omejiti svoje delovanje predvsem na kulturno polje in od tam vplivati na dogajanje v našem narodu ter sejati nove ideje in nova spoznanja v vse brazde in v vse struje. Če se ne motim, je še malo prej skupina kolegov vodila živahno diskusijo o tem — ali pa jo še nadaljuje,« se je nasmehnil in pogledal v kot, kjer se je skupina študentov še vedno polglasno pogovarjala. »Zdi se mi, da je bolje, da se o teh stvareh pogovorimo vsi skupaj, kolikor nas pač pa je nocoj tukaj ... na žalost jih mnogo manjka, morda niso bili obveščeni, ali pa jih stvar premalo zanima,« je rekel nekoliko tišje, prizadeto, »...kakor da bi razpravljali o tem samo v ožjih skupinah. Stvar se mi zdi namreč važna.« Spet je povzdignil glas. »Od tega bo lahko marsikaj odvisno. Da bi lahko govorili čimbolj sproščeno, tudi nisem vabil nikogar od naših starejših prijateljev, niti Edija...« Spet se je rahlo

nasmehnil, da so se mu zablesteli beli zobje v zagorelem obrazu. »Upam, da nam tega ne bo zameril niti on niti drugi. Tako, zdaj pa lahko začnemo. Seveda urejeno. Pogovor bo vodil kolega Jože. Prosim ga, da zavzame svoje mesto. Zapisnika seveda ne bomo vodili, ker ne gre za oficijelni sestanek, ampak, kot rečeno, za tovariški pogovor, v katerem — ponovno poudarjam — lahko vsak pove svoje misli, kot v zasebnem krogu.«

Bučno so zaploskali in nekateri so celo zaropotali s stoli ali potokli s pestmi po mizi, da je bil hrup še večji. Očitno ni šlo samo za odobravanje njegovih besed, ampak tudi za simpatijo do Pungartnika in za študentovsko nagnenje do humorja. Zadnja so nehala pluskati dekleta. Videti pa je bilo, da je Pungartnikov nagovor v vseh vzbudil zanimanje in napetost.

»Kdo je tisti Edi, ki ga je omenil?« je vprašal Tine potihem Janeza.

»Edvard Kocbek, urednik Dejanja.«

»Saj res, lahko bi si bil mislil. Toda nisem vedel, da mu pravite kar Edi.«

»Nekateri so zelo domači z njim in tako smo mu začeli vsi praviti Edi.«

»Rad bi ga spoznal.«

»Gotovo boš kmalu dobil priložnost za to, zlasti če se javiš Pungartniku, da boš hodil prostovoljno — in seveda brezplačno — pomagat razpošiljat "Dejanje".«

Medtem se je že začela diskusija. Jože, študent počasnih, premissljenih kretanj in z močnim gorenjskim naglasom, je zamenjal Pungartnika ob koncu mize, na kateri jih je zdaj že polno sedelo, in po vrsti dajal besedo tistim, ki so dvignili roke. Navzgor je štrlel cel gozd rok, videti je bilo, da pogovor vse zelo zanima, in tudi Tine mu je radovedno prisluhnil. Začudilo ga je bogastvo misli in zamisli, ki se je odražalo iz strastne, a vendar kulturne diskusije teh fantov, med katerimi je prepoznal po obrazih dva ali tri z raznih dijaških zborovanj.

(dalje)

KNJIGA SLOVENSKEGA PUBLICISTA O RUSKO-KITAJSKEM SPORU

Dr. Oton Ambrož, ki je služboval v času zavezniške vojaške uprave na Tržaškem ozemlju kot časnikar v zavezniški tiskovni agenciji AIS, nato pa se izselil z družino v Združene države, se je tam uveljavil kot politični publicist, strokovnjak za vzhodnoevropske in azijske probleme. Svoje zanimive in obilno dokumentirane razprave objavlja v mesečni reviji »East Europe«, ki izhaja v New Yorku. V njej je razčlenjeval in komentiral med drugim dogajanje na Kitajskem, kitajsko-sovjetsko napetost in zadnjo moskovsko vrhunsko konferenco komunističnih partij.

Pri založbi Robert Speller and Sons pa bo v kratkem izšla njegova obširna knjiga z naslovom »Realignment of World Power« (Prestavitev svetovne moči), ki obravnava rusko-kitajski spor in »kulturno« revolucijo na Kitajskem. Knjiga ima, kot je razvidno iz naznanila založbe, 18 poglavij in prikazuje tudi, kako jugoslovanski komunisti razlagajo Mao Tse Tungovo doktrino.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphise« Trst

Dr. Ambrož pa razlaga in komentira v svoji knjigi tudi že novo sovjetsko teorijo o omejeni suverenosti komunističnih držav, s katero so sovjetski oblastniki opravičevali zasedbo Češkoslovaške.

— o —

DRAGA SKUŠNJA

V ameriškem mestu Charlestonu je neka velika banka naredila poskuse z varnostnimi napravami proti roparjem. Uprizorila je prvi vlom v banko, pri katerem so sodelovali v roparje preoblečeni policisti in sam njihov ravnatelj.

Nekatere uslužbenke je ravnateljstvo že prej opozorilo na vlomilno vajo, druge pa ne, da bi spoznalo, kako se bodo obnašali. Med temi nameščenci je bila tudi neka starejša uradnica. Ko so »roparji« namerili tudi proti njej puške in pištole, je padla v nezavest in se je tako poškodovala, da je morala zapustiti službo.

Ko je njen mož zvedel, da je bila uprizorjena le vlomilska skušnja, je vložil ovadbo proti ravnateljstvu in zahteva 285 milijonov lir odškodnine.